

ĐÊM NAY BÁC KHÔNG NGỦ (MINH HUỆ)

Qua bài thơ này cũng như biết tới câu chuyện về một đêm không ngủ của Bác trên đường đi chiến dịch. Bài thơ không chỉ thể hiện rõ tấm lòng yêu thương sâu sắc, rộng lớn của Bác với bộ đội và nhân dân mà qua đó cũng thể hiện tình cảm yêu kính, cảm phục của những người lính đối với vị lãnh tụ vĩ đại của dân tộc.

Bài thơ Đêm nay Bác không ngủ thuộc thể thơ năm chữ, có nhiều vần liền thích hợp với lối kể chuyện, kết hợp miêu tả, kể với biểu cảm, có nhiều chi tiết giản dị, chân thực và cảm động.

I. Tóm tắt truyện Đêm nay Bác không ngủ

Bài thơ kể lại câu chuyện Bác Hồ và anh đội viên trong một đêm Bác không ngủ trên đường ra chiến dịch ở lán nhỏ giữa rừng khuya. Bác đi đốt lửa, dóm chăn, canh giấc ngủ cho bộ đội ngủ. Anh đội viên thức dậy, thấy thế, mời Bác đi ngủ, nhưng Bác vẫn thức. Đến lần thứ ba thức dậy, anh lại nằng nặc mời Bác đi ngủ vì trời sắp sáng rồi. Bác nói cho anh đội viên biết những trăn trở của mình. Anh hiểu được tình thương mênh mông của Bác nên đã vui sướng thức luôn cùng Bác.

Hoặc các em cũng có thể tham khảo thêm: [Kể lại nội dung bài thơ Đêm nay Bác không ngủ](#)

II. Bố cục bài thơ Đêm nay Bác không ngủ

Bài thơ chia ra làm 3 phần:

- Phần 1 (từ đầu đến “Lấy sức đâu mà đi”): Tình cảm của anh đội viên trong lần thức dậy thứ nhất với hình ảnh săn sóc của bác với các chiến sĩ
- Phần 2 (tiếp đến “cùng Bác”): Tâm trạng của anh đội viên lần thứ ba và nỗi lòng của Bác
- Phần 3 (còn lại): Hình tượng Bác Hồ

III. Hướng dẫn soạn bài Đêm nay Bác không ngủ chi tiết

Câu 1

Bài thơ Đêm nay Bác không ngủ kể lại câu chuyện gì? Em hãy kể tóm tắt diễn biến câu chuyện đó.

Trả lời

- Tác phẩm kể về một đêm không ngủ của Hồ Chí Minh trên đường đi chiến dịch trong thời kì kháng chiến chống Pháp và cảm nghĩ của người chiến sĩ về Bác.

Tóm tắt qua nội dung như sau:

Tỉnh dậy trong một đêm mưa giữa rừng, anh đội viên thấy Bác Hồ đốt lửa và hết sức tận tình chăm sóc giấc ngủ của anh bộ đội. Lần thứ ba thức dậy anh mời Bác ngủ nhưng Bác từ chối, vì thế mà anh cảm phục và yêu mến tấm lòng cao cả của Bác.

ĐÊM NAY BÁC KHÔNG NGỦ (MINH HUỆ)

Câu 2

Hình tượng Bác Hồ trong bài thơ được miêu tả qua con mắt và cảm nghĩ của ai? Cách miêu tả đó có tác dụng gì đối với việc thể hiện tâm hồn cao đẹp của Bác Hồ và tấm lòng của anh bộ đội đối với lãnh tụ?

Trả lời

Hình tượng Bác Hồ được miêu tả qua con mắt và cảm nghĩ của anh (đội viên) chiến sĩ.

+ Là người chứng kiến một đêm Bác không ngủ

+ Là người đối thoại với Bác.

– Câu chuyện được kể lại một cách tự nhiên, sinh động. Làm sáng lên hình ảnh trung tâm là Bác, vừa phản ánh chân thực, khách quan.

Câu 3

Bài thơ kể lại hai lần anh đội viên thức dậy nhìn thấy Bác không ngủ. Em hãy so sánh tâm trạng và cảm nghĩ của anh đội viên đối với Bác Hồ trong hai lần đó.

* Vì sao trong bài thơ không kể lần thứ hai? Qua cảm nghĩ của anh đội viên, hình ảnh Bác Hồ và tấm lòng của Bác đã được khắc họa sâu đậm như thế nào?

Trả lời

– Lần thứ nhất thức dậy:

+ Từ ngạc nhiên: trời khuya Bác vẫn ngồi

+ Trào dâng niềm thương Bác: Càng nhìn lại càng thương

+ Cảm động khi chứng kiến cảnh Bác chăm sóc cho bộ đội

→ Trạng thái như trong giấc mộng, anh cảm nhận được sự vĩ đại mà gần gũi của vị lãnh tụ

– Lần thức dậy thứ ba:

+ Tâm trạng từ hoảng hốt tới tha thiết lo lắng: mời Bác ngủ

+ Anh đội viên cảm nhận được tấm lòng yêu thương vô hạn của Bác đối với bộ đội và nhân dân

+ Cuối cùng “anh thức luôn cùng Bác”

– Trong bài không đề cập tới lần thức dậy thứ hai của anh đội viên, vì:

ĐÊM NAY BÁC KHÔNG NGỦ (MINH HUỆ)

+ Lần thứ ba “Bác vẫn ngồi đỉnh ninh” chứng tỏ, trong đêm ấy anh đội viên thức dậy nhiều lần, lần nào cũng chứng kiến Bác không ngủ.

+ Trong lần thứ ba anh không nén được cảm xúc nên “nặng nề” mời Bác đi ngủ.

Hình ảnh Bác gần gũi, thân thương, tấm lòng bao dung, vĩ đại của Bác được khắc họa chân thực qua lời kể của anh đội viên.

Câu 4

Hãy cho biết vì sao trong đoạn kết nhà thơ lại viết:

... Đêm nay Bác không ngủ
Vì một lẽ thường tình
Bác là Hồ Chí Minh.

Trả lời

Đoạn kết anh đội viên cho rằng việc Bác không ngủ là “lẽ thường tình”

– Đó là phát hiện mang tính chân lý: tình yêu thương, sự bao dung của Người không chỉ là biểu hiện đơn lẻ, đó là nhân cách của Người- nhân cách vĩ đại, ngời sáng.

– Cuộc đời cách mạng Người trải qua nhiều sóng gió, nhiều đêm không ngủ:

+ Thời kì bị chính quyền Tưởng Giới Thạch giam cầm: “ Một canh... hai canh... lại ba canh/
Trần trọc suốt đêm giấc chẳng lành”

+ Khi tham gia chiến dịch Việt Bắc- Thu Đông: “ Cảnh khuya như vẽ người chưa ngủ/
Chưa ngủ vì lo nỗi nước nhà”

– Sự hi sinh thầm lặng của Hồ Chí Minh cho dân tộc Việt Nam.

Câu 5

Bài thơ được làm theo thể thơ gì? (số tiếng trong một dòng thơ, số dòng trong một khổ thơ, cách gieo vần trong một khổ thơ và giữa hai khổ thơ). Thể thơ ấy có thích hợp với cách kể chuyện của bài thơ không?

Trả lời

Bài thơ được làm theo thể năm chữ:

+ Mỗi khổ thơ có bốn dòng thơ

+ Cách gieo vần: chữ cuối thứ hai và chữ cuối thứ ba vần liền với nhau

ĐÊM NAY BÁC KHÔNG NGỦ (MINH HUỆ)

- + Chữ cuối của dòng cuối mỗi khổ vần với chữ cuối của dòng đầu ở câu tiếp theo.
- Tạo ra mạch kể chuyện thích hợp cho văn bản.

Câu 6

Tìm những từ láy trong bài và cho biết giá trị biểu cảm của một số từ láy mà em cho là đặc sắc.

Trả lời

Trong bài thơ tác giả sử dụng nhiều từ láy như một yếu tố nghệ thuật nổi bật, đem lại vẻ riêng cho bài thơ:

- Từ láy có tác dụng tạo hình: trầm ngâm, xơ xác, đĩnh ninh, lờng lờng...
- Từ láy làm tăng giá trị biểu cảm: mơ màng, thỗn thức, thâm thì, bồn chồn, hốt hoảng, giật mình, nặng nề...

IV. Soạn bài Đêm nay Bác không ngủ phần luyện tập

Câu 1: Tập đọc diễn cảm bài thơ và học thuộc lòng năm khổ thơ đầu.

Trả lời

Các em học sinh hãy tập đọc diễn cảm và học thuộc lòng bài thơ.

Câu 2. Dựa theo bài thơ, em hãy viết bài văn ngắn bằng lời của người chiến sĩ kể về một đêm được ở bên Bác Hồ khi đi chiến dịch.

Trả lời

Trong một đêm rét mướt trên đường đi chiến dịch cùng với Bác, bộ đội chúng tôi được nghỉ lại ở một khoảng rừng nhỏ. Sau một ngày dài hành quân mọi người thấm mệt nên chìm vào giấc ngủ sớm chỉ có Bác vẫn còn trầm ngâm bên bếp lửa. Khi đó tôi giật mình tỉnh giấc thì trời đã khuya, nhìn thấy Bác đi dèm chăn cho từng người, đốt thêm lửa sưởi ấm cho chúng tôi, tôi thương Bác vô cùng. Tôi lần thứ ba tỉnh giấc tôi hốt hoảng khi thấy Bác vẫn thức, dù tôi có nặng nề mời Người đi ngủ Bác nói “ Bác ngủ không an lòng”. Bác lo cho đoàn dân công phải ngủ ngoài rừng rét mướt, Bác thương những người lính phải ra trận... Trong lòng tôi trào dâng một nỗi thương kính Bác và nỗi vui sướng mênh mông khi được thức cùng Người.

-/-

Trên đây là hướng dẫn chi tiết Soạn bài Đêm nay Bác không ngủ ngữ văn 6 theo bố cục câu hỏi trong SGK Ngữ văn 6 tập 2. Ngoài ra các em cũng có thể tham khảo thêm các bài *soạn văn 6* trọn bộ theo đúng chương trình học của mình, mong rằng với kiến thức trên các em sẽ chuẩn bị cho mình bài học mới thật tốt!

ĐÊM NAY BÁC KHÔNG NGỦ (MINH HUỆ)

Xem thêm:

[Soan bài Đêm nay bác không ngủ ngắn nhất](#)

